

EUROOPA STATISTIKA TEGEVUSJUHIS

RIIKLIKELE JA
EUROOPA LIIDU
STATISTIKAASUTUSTELE

Vastu võetud
Euroopa statistikasüsteemi komitees

28. septembril 2011

EUROOPA
STATISTIKASÜSTEEM

Preambul

Euroopa statistikasüsteemi visioon (1)

Euroopa statistikasüsteem on statistikaalaste teabeteenuste valdkonnas maailmas juhtival kohal ning Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide olulisim teabeandja. Teaduslike põhimõtete ja meetodite alusel pakub Euroopa statistikasüsteem Euroopa statistika ühtlustatud programmi, mis on demokraatlike protsesside ja ühiskonna edendamise oluline alus, ning täiustab seda programmi pidevalt.

Euroopa statistikasüsteemi missioon

„Me pakume Euroopa Liidule, maailmale ja avalikkusele sõltumatut kvaliteetset teavet majanduse ja ühiskonna kohta Euroopa, riigi ja piirkonna tasandil ning teeme selle teabe kõigile kättesaadavaks, et teha otsuseid, tegelda teadustööga ja pidada arutelusid.“

Et seda missiooni ja visiooni ellu viia, püüavad Euroopa statistikasüsteemi liikmed teha koostööd tarbijatega ja olla nendega pidevalt kontaktis, lähtudes Euroopa statistika tegevusjuhise põhimõtetest ning üldistest kvaliteedijuhtimise põhimõtetest, mille hulka kuuluvad peale lõimumise ja ühtlustamise ka juhtide pühendumus, partnerlus, töötajate rahulolu ja pidev täiustamine.

Euroopa statistika tegevusjuhised

Euroopa statistika tegevusjuhised põhineb 15 põhimõttel, mis käsitlevad institutsioonilist keskkonda, statistika tegemise protsesse ja statistika väljundeid. Tegevusjuhise rakendamise ülevaatomisel lähtutakse nende põhimõtete kohta kehtestatud hea tava näitajatest. Euroopa statistika kvaliteedi kriteeriumid on määratud Euroopa statistikaõiguses (2).

Statistikaasutused (3), mille hulka kuuluvad Euroopa Komisjon (Eurostat), riiklikud statistikaametid ning muud riigisisised asutused, kes vastutavad Euroopa statistika arendamise, tegemise ja levitamise eest (4), lubavad koos valitsuste, ministeeriumide ja Euroopa Liidu Nõukoguga tegevusjuhised kinni pidada.

Tegevusjuhise põhimõtted koos üldiste kvaliteedijuhtimise põhimõtetega moodustavad Euroopa statistikasüsteemi ühise kvaliteediraamistiku.

(1) Määruse (EÜ) nr 223/2009 artikkel 4.

(2) Määruse (EÜ) nr 223/2009 artikkel 12.

(3) Määruse (EÜ) nr 223/2009 artiklid 4 ja 5.

(4) Määruse (EÜ) nr 223/2009 artikkel 1. Tegevusjuhises on „muid riigisiseseid asutusi, kes vastutavad Euroopa statistika arendamise, tegemise ja levitamise eest“, nimetatud „muudeks statistikaasutusteks“.

Institutsiooniline keskkond

Euroopa statistika arendamise, tegemise ja levitamise tegelevate statistikaasutuste tulemuslikkust ja usaldatavust mõjutavad märkimisväärselt institutsioonilised ja organisatsioonilised tegurid. Olulised tahud on ametialane sõltumatus, volitus andmete kogumiseks, ressursside piisavus, kvaliteedinõuete järgimine, statistiline konfidentsiaalsus, erapooletus ja objektiivsus.

PÕHIMÕTE

1

AMETIALANE SÕLTUMATUS

Euroopa statistika usaldatavuse tagab statistikaasutuste ametialane sõltumatus poliitilistest, regulatiiv- ja haldusüksustest ja -asutustest ning erasektorist.

NÄITAJAD

- 1.1. Riiklike statistikaametite ja Eurostati sõltumatus poliitilistest ja muudest välismõjudest statistika arendamisel, tegemisel ja levitamisel on seadusega sätestatud ja tagatud ka muudele statistikaasutustele.
- 1.2. Riiklike statistikaametite ja Eurostati juhtidel ning vajaduse korral muude statistikaasutuste juhtidel on hierarhias piisavalt kõrge positsioon, mis tagab neile ligipääsu poliitilistele ja avalikele haldusvõimudele kõrgeimal tasandil. Nad on suurima ametialase pädevusega.
- 1.3. Riiklike statistikaametite ja Eurostati juhid ning vajaduse korral muude statistikaasutuste juhid vastutavad Euroopa statistika sõltumatu arendamise, tegemise ja levitamise eest.
- 1.4. Riiklike statistikaametite ja Eurostati juhid ning vajaduse korral muude statistikaasutuste juhid on ainupädevad otsustama statistikameetodite, -standardite ja -menetluste üle ning avaldatava statistika sisu ja ajastuse üle.
- 1.5. Statistikaprogrammid avaldatakse ja perioodilistes aruannetes kirjeldatakse tehtud edusamme.
- 1.6. Statistika avaldamine on selgelt eristatav poliitilistest avaldustest ning statistika avaldatakse poliitilistest avaldustest eraldi.
- 1.7. Riiklik statistikaamet ja Eurostat ning vajaduse korral muud statistikaasutused esitavad avalikke seisukohti statistikaküsimustes, sealhulgas kriitika ja statistika väärkasutuse asjus, niivõrd kui nemad seda sobilikuks peavad.
- 1.8. Riiklike statistikaametite ja Eurostati ning vajaduse korral muude statistikaasutuste juhid nimetatakse ametisse üksnes nende ametialase pädevuse alusel. Põhjused, mille tõttu nende ametisolek võidakse lõpetada, on nimetatud õigusraamistikus. Nende hulka ei või kuuluda põhjused, mis seavad ohtu nende ametialase või teadusliku sõltumatuse.

PÕHIMÕTE

2

VOLITUS ANDMETE KOGUMISEKS

Statistikaasutustel on selge juriidiline volitus Euroopa statistika jaoks vajaliku teabe kogumiseks. Haldusasutusi, ettevõtteid, kodumajapidamisi ja avalikkust võib seadusega kohustada statistikaasutuse nõudel võimaldama ligipääsu andmetele või esitama andmeid Euroopa statistika eesmärgil.

NÄITAJAD

- 2.1. Statistikaasutuste volitus koguda teavet Euroopa statistika arendamiseks, tegemiseks ja levitamiseks on seadusega sätestatud.
- 2.2. Statistikaasutustel on seadusega lubatud kasutada administratiivandmeid statistilistel eesmärkidel.
- 2.3. Õigusakti alusel võib statistikaasutus teha andmete esitamise statistikatööde tegemisel kohustuslikuks.

PÕHIMÕTE

3

RESSURSSIDE PIISAVUS

Statistikaasutuste käsutuses olevad ressursid on piisavad, et täita Euroopa statistika nõudeid.

NÄITAJAD

- 3.1. Inim-, finants- ja infotehnoloogiliste ressursside hulk ja kvaliteet on piisavad, et täita statistika hetkevajadusi.
- 3.2. Statistika ulatus, detailsus ja maksumus on vajadustega vastavuses.
- 3.3. On olemas uue statistika nõudluse ja maksumuse võrdleva hindamise ja põhjendamise menetlused.
- 3.4. On olemas menetlused, mille kohaselt hinnatakse jätkuvat statistikavajadust, et selgitada välja, kas mõne statistikatöö saab ära jätta või mõne töö mahtu vähendada ja seeläbi vahendeid vabastada.

PÕHIMÕTE

4

KVALITEEDILE PÜHENDUMINE

Statistikaasutused on pühendunud kvaliteedile. Nad teevad süstemaatilisel ja regulaarselt kindlaks endi tugevad ja nõrgad kohad, et järjepidevalt täiustada protsesside ja toodete kvaliteeti.

NÄITAJAD

- 4.1. Kvaliteedipoliitika töötatakse välja ja tehakse avalikkusele kättesaadavaks. Kvaliteedijuhtimise küsimustega tegelemiseks on olemas organisatsiooniline struktuur ja töövahendid.
- 4.2. On olemas menetlused statistika tegemise protsessi kvaliteedi planeerimiseks ja jälgimiseks.
- 4.3. Toote kvaliteeti jälgitakse regulaarselt, seda hinnatakse võimalike kompromisside seisukohalt ning selle kohta antakse aru vastavalt Euroopa statistika kvaliteedikriteeriumidele.
- 4.4. Statistika põhiväljundid vaadatakse regulaarselt ja põhjalikult üle ning vajaduse korral kaasatakse tegevusse ka väliseksperte.

PÕHIMÕTE

5

STATISTILINE KONFIDENTSIAALSUS

Täielikult on tagatud andmeesitajate (kodumajapidamised, ettevõtted, haldusasutused ja muud andmeesitajad) privaatsus, nende esitatava teabe konfidentsiaalsus ja selle kasutamine ainult statistilistel eesmärkidel.

NÄITAJAD

- 5.1. Statistiline konfidentsiaalsus on seadusega tagatud.
- 5.2. Ametisse nimetamisel allkirjastavad statistikaasutuste töötajad konfidentsiaalsuskohustuse.
- 5.3. Statistilise konfidentsiaalsuse nõude tahtliku rikkumise eest on ette nähtud karistused.
- 5.4. Töötajatel on juhised ja suunised statistilise konfidentsiaalsuse tagamiseks statistika tegemisel ja levitamisel. Konfidentsiaalsuspoliitika tehakse avalikkusele teatavaks.
- 5.5. Statistiliste andmebaaside turvalisuse ja terviklikkuse kaitseks on võetud füüsilised, tehnoloogilised ja organisatsioonilised meetmed.
- 5.6. Tarbijatele teadustöökäsitatavatele statistilistele algandmetele juurdepääsu võimaldamise kord on rangelt reguleeritud.

Statistikaasutused arendavad, teevad ja levitavad Euroopa statistikat, juhindudes teaduslikust sõltumatuses, tegutsedes objektiivselt, pädevalt ja läbipaistvalt ning koheldes kõiki tarbijaid võrdset.

NÄITAJAD

- 6.1. Statistikat tehakse objektiivselt, lähtudes kindlaksmääratud statistilistest kaalutlustest.
- 6.2. Allikate ja statistiliste meetodite valik ning statistika levitamise kohta tehtud otsused lähtuvad statistilistest kaalutlustest.
- 6.3. Avaldatud statistikas avastatud vead parandatakse võimalikult kiiresti ning parandused avalikustatakse.
- 6.4. Teave meetodite ja menetluste kohta on avalikkusele kättesaadav.
- 6.5. Statistika avaldamise kuupäevad ja kellaajad antakse ette teada.
- 6.6. Suurematest revisjonidest või metoodikamuudatustest metoodikas antakse ette teada.
- 6.7. Statistika avaldamisel tagatakse kõigile tarbijatele samaaegne ja võrdne juurdepääs statistikale. Tarbijale erandkorras juurdepääsu võimaldamine statistikale enne selle avaldamist on piiratud, seda kontrollitakse ning see avalikustatakse. Teabe lekkimise korral tuleb erandkorras juurdepääsu võimaldamise kokkuleppeid muuta, et kindlustada erapoolelust.
- 6.8. Statistika avaldamine ja statistikat puudutavad avaldused pressikonverentsidel on objektiivsed ja erapooletud.

Statistikaprotsessid

Euroopa statistika korraldamisel, kogumisel, töötlemisel ja levitamisel järgib statistikaasutus täielikult Euroopa ja muid rahvusvahelisi standardeid, suuniseid ja häid tavasid. Statistika usaldatavust suurendab hea juhtimise ja tõhusa töökorralduse maine. Olulised aspektid on läbimõeldud metoodika, asjakohased statistikamenetlused, andmeesitajatele liigse koormuse tekitamisest hoidumine ning tasuvus.

Kvaliteetse statistika aluseks on läbimõeldud metoodika. Selle jaoks on vaja asjakohaseid vahendeid, menetlusi ja asjatundlikkust.

NÄITAJAD

- 7.1. Euroopa statistikas kasutatav üldine metoodikaraamistik järgib Euroopa ja muid rahvusvahelisi standardeid, suuniseid ning häid tavasid.
- 7.2. On olemas menetlused, millega tagatakse standardmõistete, -määratluste ja -klassifikaatorite järjekindel kasutamine kogu statistikaasutuses.
- 7.3. Majandusüksuste statistilise registri ja rahvastiku statistilise registri kvaliteeti hinnatakse regulaarselt ning vajaduse korral korrastatakse neid, et tagada nende kõrge kvaliteet.
- 7.4. Riiklike klassifikaatorite süsteemid ja vastavad Euroopa süsteemid on omavahel täielikus vastavuses.
- 7.5. Tööle võetakse ülikoolis vastava eriala lõpetanuid.
- 7.6. Statistikaasutused rakendavad oma töötajate pideva kutsekoolituse poliitikat.
- 7.7. Tehakse koostööd teadusringkondadega, et täiustada metoodikat ja kasutatavate meetodite tulemuslikkust ning edendada töövahendeid, kui see on otstarbekas.

PÕHIMÕTE

8

ASJAKOHASED STATISTIKAMENETLUSED

Kvaliteetse statistika aluseks on asjakohased statistikamenetlused, mida rakendatakse statistika tegemise igas etapis alates andmete kogumisest ja lõpetades andmete õigsuse kontrolliga.

NÄITAJAD

- 8.1. Kui Euroopa statistika põhineb administratiivandmetel, siis on administratiivsetel eesmärkidel kasutatavad mõisted ja määratlused võimalikult sarnased statistilistel eesmärkidel kasutatavate vastetega.
- 8.2. Statistikatööde küsimustikke testitakse süstemaatiliselt enne andmete kogumist.
- 8.3. Statistikatööde planeerimine, valimi moodustamine ja hindamismeetodid on hästi põhjendatud, need vaadatakse regulaarselt üle ja vajaduse korral muudetakse.
- 8.4. Andmete kogumist, sisestamist ja kodeerimist jälgitakse korrapäraselt ja vajaduse korral muudetakse.
- 8.5. Kasutatakse asjakohaseid andmete redigeerimise ja imputeerimise meetodeid, mis vaadatakse regulaarselt üle ja vajaduse korral muudetakse või ajakohastatakse.
- 8.6. Revisjonide tegemisel kasutatakse standardeid, väljakujunenud ja läbipaistvaid menetlusi.
- 8.7. Statistikaasutused osalevad administratiivandmete väljakujundamisel, et teha need statistika jaoks kasutuskõlblikumaks.
- 8.8. Administratiivandmekogude omanikega sõlmitakse kokkulepped, milles sätestatakse nende ühine kohustus kasutada neid andmeid statistilistel eesmärkidel.
- 8.9. Statistikaasutused teevad administratiivandmekogude omanikega koostööd andmete kvaliteedi tagamiseks.

PÕHIMÕTE

9

ANDMEESITAJATELE LIIGSE KOORMUSE TEKITAMISEST HOIDUMINE

Andmeesituskormus vastab tarbijate vajadustele ega ole andmeesitajate jaoks liiga suur. Statistikaasutused jälgivad andmeesitajate koormust ja seavad eesmärgid selle vähendamiseks aja jooksul.

NÄITAJAD

- 9.1. Euroopa statistika nõutava ulatuse ja detailsuse puhul piiratakse vältimatult vajalikuga.
- 9.2. Andmeesitajate koormus jaotatakse uuringu kogumi üksikobjektide vahel võimalikult ühtlaselt.
- 9.3. Ettevõtetele kogutav teave on võimaluste piires kättesaadav nende raamatupidamisandmetest ja andmeesitamise hõlbustamiseks kasutatakse elektroonilisi vahendeid.
- 9.4. Et vältida andmete korduvat küsimist, kasutatakse igal võimalikul juhul administratiivseid andmeallikaid.
- 9.5. Et vältida statistikatööde kordamist, vahetavad statistikaasutused omavahel andmeid.
- 9.6. Statistikaasutused edendavad meetmeid, mis võimaldavad andmeallikaid omavahel seostada, et vähendada andmeesitajate koormust.

PÕHIMÕTE

10

TASUVUS

Ressursse kasutatakse tulemuslikult.

NÄITAJAD

- 10.1. Statistikaasutuse ressursside kasutamise jälgimiseks võetakse sisemeetmeid ja sõltumatuid välismeetmeid.
- 10.2. Andmete kogumisel, töötlemisel ja levitamisel rakendatakse optimaalselt info- ja kommunikatsiooni-tehnoloogia tootlikkuse potentsiaali.
- 10.3. Ennetavalt püütakse suurendada administratiivandmekogude statistilist potentsiaali ja piirata otseuuringute korraldamist.
- 10.4. Statistikaasutused edendavad ja rakendavad standardlahendusi, mis suurendavad tulemuslikkust ja tõhusust.

Statistiline väljund

Avaldatud statistika vastab tarbijate vajadustele. Statistika vastab nii Euroopa kvaliteedinõuetele kui ka Euroopa institutsioonide, valitsuste, teadusasutuste, ettevõtete ja avalikkuse vajadustele. Oluline on, millisel määral on statistika asjakohane, täpne ja usaldusväärne, ajakohane, sidus, piirkonniti ja riigiti võrreldav ning tarbijatele kättesaadav.

PÕHIMÕTE

11

ASJAKOHASUS

Euroopa statistika vastab tarbijate vajadustele.

NÄITAJAD

- 11.1. On olemas menetlused, mille kohaselt peetakse tarbijatega nõu, jälgitakse olemasoleva statistika asjakohasust ja vajalikkust tarbijatele ning võetakse arvesse tarbijate uusi vajadusi ja prioriteete.
- 11.2. Prioriteetsed vajadused rahldatakse ja kajastatakse statistikaprogrammis.
- 11.3. Tarbijate rahulolu jälgitakse regulaarselt ja sellest lähtuvalt võetakse süstemaatilisel järeelmeetmeid.

PÕHIMÕTE

12

TÄPSUS JA USALDUSVÄÄRSUS

Euroopa statistika kajastab tegelikkust täpselt ja usaldusväärsetl.

NÄITAJAD

- 12.1. Lähteandmeid, vahetulemusi ja statistilist väljundit hinnatakse regulaarselt ja nende õigsust kontrollitakse.
- 12.2. Valikuvigu ja valikust sõltumatuid vigu mõõdetakse ja dokumenteeritakse süstemaatilisel vastavalt Euroopa standarditele.
- 12.3. Revisjone analüüsitakse statistikaprotsesside täiustamiseks regulaarselt.

PÕHIMÕTE

13

AJAKOHASUS JA ÕIGEAEGSUS

Euroopa statistika on ajakohane ja seda avaldatakse õigel ajal.

NÄITAJAD

- 13.1. Statistika ajakohasus vastab Euroopa ja muudele rahvusvahelistele avaldamisstandarditele.
- 13.2. Statistika avaldamise standardne päevane aeg tehakse avalikkusele teatavaks.
- 13.3. Statistika avaldamise sageduse puhul arvestatakse võimaluste piires tarbijate nõudmisi.
- 13.4. Statistika avaldamise ajakavast kõrvalekaldumisest teatatakse avalikult ette, seda põhjendatakse ja määratakse uus avaldamisaeg.
- 13.5. Vastuvõetava täpsusega esialgseid tulemusi võib vajaduse korral avaldada.

Euroopa statistika on sisult ja ajalisel järjepidev ning piirkonniti ja riigiti võrreldav; eri allikatest pärit omavahel seotud andmeid on võimalik kombineerida ja koos kasutada.

NÄITAJAD

- 14.1. Statistika on sisemiselt sidus ja järjepidev (s.t on võimalik jälgida aritmeetilisi ja arvestuslikke seoseid).
- 14.2. Statistika on mõistliku ajavahemiku kohta võrreldav.
- 14.3. Olenemata statistikatööst ja andmeallikast, tehakse statistikat ühtsete standardite alusel, mis käsitlevad statistika ulatust, määratlusi, üksusi ja klassifikaatoreid.
- 14.4. Eri allikatest pärit ja erineva sagedusega tehtud statistikat võrreldakse ja ühtlustatakse.
- 14.5. Riikidevaheline andmete võrreldavus Euroopa statistikasüsteemi piires tagatakse Euroopa statistika-süsteemi ja teiste statistikasüsteemide vahelise perioodilise andmevahetuse kaudu. Meetodikaaurimused tehakse liikmesriikide ja Eurostati vahelises tihedas koostöös.

Euroopa statistikat esitatakse selgelt ja arusaadavalt, avaldatakse sobivalt ja otsetarbekohaselt ning see on koos seda toetavate metaandmete ja juhtnööridega kättesaadav erapoolel moel.

NÄITAJAD

- 15.1. Statistika ja selle metaandmed esitatakse ja arhiveeritakse nii, et andmeid on võimalik õigesti tõlgendada ning teha sisuliselt võrrelda.
- 15.2. Statistika levitamisel kasutatakse tänapäevast info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat ning vajaduse korral traditsioonilist paberandjat.
- 15.3. Võimaluse korral tehakse eritellimusel analüüse ja teavitatakse nendest avalikkust.
- 15.4. Teaduslikel eesmärkidel võimaldatakse juurdepääsu üksikandmetele; seda juurdepääsu reguleerivad erieeskirjad või -protokollid.
- 15.5. Metaandmed dokumenteeritakse vastavalt metaandmete standardsüsteemidele.
- 15.6. Tarbijaid teavitatakse statistikaprotsesside meetodikast, sealhulgas administratiivandmete kasutamisest.
- 15.7. Tarbijaid teavitatakse statistikaväljundite kvaliteedi vastavusest Euroopa statistika kvaliteedikriteeriumidele.

LISATEAVE EUROOPA STATISTIKA TEGEVUSJUHISE KOHTA:

<http://ec.europa.eu/eurostat/quality> – E-post: ESTAT-QUALITY@ec.europa.eu

Väljaannete talitus